

De blauwe flits

Pianoles. In mijn jeugd werd dat in sommige kringen even onontbeerlijk geacht voor de ontwikkeling van een kind als moedermelk. Ook mijn ouders schaften een piano aan die zwart en dreigend de huiskamer domineerde.

Ik had geen zin in pianoles. Trouwens ook geen muzikaal talent. Aan de lerares heeft het niet gelegen; een beminnelijke, oude dame die met engelengeduld mijn worstelingen met kruisen en mollen in goede banen trachtte te leiden. Ze woonde op een bovenhuis aan de oostrand van Utrecht vanwaar je kon uitkijken over een brede vaart en de weilanden daarachter. Mijn speelterrein. Van boven kon ik nesten van dodaarsjes en meerkoeten langs de oever zien. Soms onderbrak ik plotseling een muzikaal meesterwerkje omdat er een visdiefje langs het venster vloog. Mijn lerares kon deze interrupties wel billijken, want zij hield van vogels. Op haar tafel stond een verrekijker paraat en daarnaast lag een in linnen gebonden vogelboekje, 'Zien is kennen'. Al gauw begonnen we iedere les met een paar minuten gezamenlijke vogelstudie. Na afloop bladerde ik door haar vogelgids en droomde weg bij de afbeeldingen van flamingo, steenarend en ijsvogel. Geen mooiere vogel dan de ijsvogel: rug en vleugels azuurblauw, contrasterend met de koperrode onderzijde. Wat zou ik die vogel graag in levende lijve zien!

Maar ijsvogels waren zeldzaam. Lange tijd bleef het dier een onbereikbaar droomwezen. In de strenge winter van 1963 zag ik voor het eerst een blauwe schittering boven een wak in de Kromme Rijn wegflitsen. Dat moet dus een ijsvogel geweest zijn. Later heb ik ze meer gezien, ook in hun broedgebied langs snel stromende riviertjes. Maar de ontmoeting was doorgaans niet meer dan een hoog schel gefluit, gevolgd door een blauwe schim die laag over het water weg schoot.

Pas deze zomer heb ik de ijsvogel echt ontmoet, in mijn achtertuin. Op een warme dag zwom ik een rondje in de gegraven plas achter het huis toen ik het karakteristieke fluitje van een ijsvogel hoorde. Ik hield me stil met alleen het hoofd boven water. Daar kwam hij aan, een vliegend juweel dat het zonlicht weerkaatste. Hij scheerde laag over de waterspiegel, maar deze keer streek de vogel neer in de schuin hangende wilg langs de oever, een paar meter van me vandaan. In mijn dobberende hoofd zag hij kennelijk geen gevaar. Dwars in zijn snavel spartelde een zilveren visje dat hij in de vijver van de burens had gevangen. De ijsvogel sloeg zijn prooi een paar keer krachtig tegen een tak van de wilg tot die niet meer bewoog. Daarna verdween het visje in zijn verbazend grote snavel, zoals een rechtgeaarde Hollander een haring achterover slaat. De ijsvogel schudde zijn azuren verenpak en staarde tevreden voor zich uit.

De regendaas die al een tijdje rond mijn hoofd zoemde, vond het nu tijd om in mijn oor te steken. Ik zal me wel bewogen hebben, want het volgende moment was de ijsvogel verdwenen. Opgelost in een ijle kreet en een blauwe flits, zoals gewoonlijk.

Eef Arnolds

De tekst is eerder verschenen in het tijdschrift Jonas 86. 2004.